

СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ У ФРАНЦІЇ

Володимир Крячко

кандидат соціологічних наук, старший науковий співробітник відділу зарубіжних систем професійної освіти Інституту професійної освіти НАПН України, <https://orcid.org/0000-0002-2869-7490>, e-mail: volodymyr.kryachko@gmail.com

Реферат:

Актуальність статті зумовлюється необхідністю виявлення й аналізу сучасних тенденцій забезпечення якості професійної освіти у Франції для їх урахування при створенні евалюативних інструментів оцінювання якості професійної (професійно-технічної) освіти в Україні.

Мета: виявити і схарактеризувати сучасні тенденції забезпечення якості професійної освіти у Франції, а також з'ясувати можливості їх врахування у вітчизняній практиці забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.

Методи: вивчення наукових джерел, законодавчих, нормативно-правових документів, емпіричних даних щодо забезпечення якості професійної освіти у Франції – для виявлення стану проблеми дослідження; теоретичний аналіз і синтез, узагальнення поглядів щодо досліджуваної проблеми – для визначення основних тенденцій забезпечення якості професійної освіти у Франції, формулювання висновків.

Результати: проаналізовано сучасні нормативно-правові документи, наукові та інформаційні джерела з проблем забезпечення якості професійної освіти у Франції, виявлено й охарактеризовано відповідні тенденції.

Висновки: освітні реформи у Франції, запроваджені в останні роки, сприяли зміцненню рамки забезпечення якості професійної освіти, а також загальної національної системи кваліфікації; флагманом системи забезпечення якості для постачальників навчальних послуг є сертифікація «Qualiopi», створена Міністерством праці Франції; методологія, що використовується «France Competences» для процесів сертифікації, сама по собі є механізмом забезпечення якості; суворіший контроль за зареєстрованими на маркетплейс-платформі CPF постачальниками навчальних послуг скоротив їхню кількість з понад 25 500 у 2019 році до менш ніж 15 000 до кінця 2023 року; в результаті підвищених вимог до реєстрації, вилучення застарілих кваліфікацій та реструктуризації кваліфікацій вищої освіти кількість активних кваліфікацій у RNCP зменшилася з 10 000 у попередній системі до приблизно 5 000 у нинішній; після реформи 2018 року щодо управління та фінансування безперервного навчання та професійного навчання у Франції був створений новий орган – оператори з розвитку навичок (OPCO); французьким Міністерством праці на національному рівні для майбутнього формування кваліфікацій професійно-технічної освіти здійснюється прогнозування потреб у навичках, що значно сприяє покращенню забезпечення якості професійної освіти та підготовки у Франції.

Ключові слова: тенденції, якість, професійна освіта, підготовка, Франція.

Вступ. Як відомо, професійна освіта у Франції спрямована на надання прикладної підготовки молодим людям, які завершили навчання у коледжі. Для реалізації даної мети у Франції існують три основні напрями професійної освіти: перший напрям – це підготовка до отримання сертифікату професійної компетенції (CAP, certificat d'aptitude

professionnelle), другий – свідоцтва про професійну освіту (BEP, brevet d'études professionnelles), третій – чотирирічна підготовка професійного бакалавра та отримання свідоцтва техніка (BT, brevet de technicien). Цікаво, що професійні дипломи регулярно поновлюються після консультацій з представниками професійних галузей, а робота консультативної професійної комісії

завершується документом, який відповідає диплому. Нагадаємо, що сертифікат про професійну компетентність – це провідний професійний спеціалізований диплом (CAP), який готує до виконання точних завдань і спрямований на швидку професійну інтеграцію. Для його отримання студенти проходять періоди професійної підготовки від 12 до 16 тижнів. У Франції існує близько 250 спеціальностей, які надають сертифікат професійної компетентності у промисловому, комерційному чи сервісному секторах. Сертифікат про професійну освіту та сертифікат про професійну компетентність можна отримати за два роки. Сертифікат про професійну освіту дає більш широку кваліфікацію та дозволяє продовжити навчання, наприклад, для отримання професійного або технологічного бакалавра. Він засвідчує навчання, яке дає кваліфікацію кваліфікованого робітника або службовця. Програмою підготовки передбачено 50% технологічного та професійного навчання та 50% загальноосвітніх предметів, а також навчання на підприємстві (від 4 до 8 тижнів). Професійний бакалавр – це диплом про закінчення навчання IV рівня, який при створенні в 1985 році мав п'ять спеціальностей, а на даний момент він включає понад 60 спеціальностей і пропонує різні можливості для професійної інтеграції. Професійний характер навчання виявляється через навчання в компанії (в середньому 16 тижнів), яке розподіляється на перший та останній роки навчання. Випускники з дипломами CAP та BEP мають право на отримання ВТ. У той же час, професійну освіту у Франції можуть отримати люди старшого віку в центрах підготовки нових робітників (CFA) за спеціально розробленими навчальними схемами (Попель, 2022).

Варто також зазначити, що французька національна рамка професійних кваліфікацій (National Professional Qualifications Framework, NPQF) базується на Європейській рамці кваліфікацій (EQF), яка робить кваліфікацію більш зрозумілою в різних країнах і системах (EQF). У 2018 році було запроваджено восьмирівневу NPQF з трьома дескрипторами рівнів: складність знань; рівень експертизи; ступінь відповідальності та автономії. Дескриптори рівнів відображають національну специфіку, що є позитивним аспектом іноземного досвіду, який можна використати для

удосконалення професійної освіти в Україні. Наприклад, термін «експертиза» у Франції використовується замість терміну «навички», наголошуючи на важливості «оцінки компетенцій і бажання надати операційний вимір» рівням кваліфікацій. Крім того, контекстуалізація кваліфікацій є вирішальним елементом (Cedefop, 2023).

Французька національна рамка професійних кваліфікацій включає загальні кваліфікації повної середньої, професійної та вищої освіти, а також кваліфікації, отримані поза межами формальної освіти та навчання. У 2002 році було створено Національний реєстр професійних кваліфікацій (Repertoire national des certifications professionnelles, RNCP), який охоплює професійно-орієнтовані кваліфікації, включаючи кваліфікації вищої освіти. RNCP було пов'язано з EQF у 2010 році. У 2021 році NPQF було пов'язано з EQF та самосертифіковано відповідно до рамки кваліфікацій Європейського простору вищої освіти (Qualifications framework of the European higher education area, QF-EHEA), що, в свою чергу, дещо вказує на автопоетичні освітні тенденції останнього (France), які разом із контекстуалізацією кваліфікацій можна вважати позитивними аспектами іноземного досвіду, які можна використати для удосконалення професійної освіти в Україні.

Джерела. Сучасні тенденції, особливості, основні критерії та методи забезпечення якості професійної освіти у країнах Європейського Союзу та Франції зокрема є предметом дослідження різних соціальних суб'єктів та організацій, зокрема: Європейського центру з розвитку професійної освіти (Cedefop), Міністерства національної освіти, молоді та спорту, Міністерства праці та інших державних установ Франції, а також українських науковців. Зокрема, у монографії «Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу» (Радкевич, ред., 2018) здійснено огляд особливостей розвитку системи забезпечення якості професійної освіти і навчання (ПОН) у Франції, а також проведено порівняльний аналіз між деякими інструментами систем забезпечення якості ПОН у Франції та Україні (наприклад, між французькими фаховими ліцензіями та українськими звичайними ліцензіями), виокремлено деякі принципи регулярної національної процедури оцінювання діяльності закладів професійної освіти, освітніх

програм та їх сертифікації тощо. Більше того, у роботі зазначено, що зовнішнє оцінювання якості ПОН у Франції охоплює всю діяльність закладів професійної освіти: адміністрацію, управління, освітні програми, методи навчання, соціальні заходи та дослідження. Неабиякий інтерес викликає той факт, що на регіональному рівні місцеві ради, які займаються організацією виробничої практики та професійної підготовки учнівської молоді й дорослих, прийняли «Статуту якості», які підписані професійними установами, що представляють окремі сектори економіки, або навчальними організаціями, які уклали угоди з регіоном про надання робочих місць для учнів закладів професійної освіти. У той же час, існує деяка необхідність у продовженні подальшої дослідницької кристалізації саме сучасних тенденцій забезпечення якості професійної освіти у Франції. Так, Н. Попель (2022) здійснила аналіз професійної освіти і навчання у Франції як складових системи неперервної освіти, що сприяє формуванню основ кадрових опціант та потенціалу економіки сучасності, а також забезпечує посилення позиції соціальних суб'єктів у професійній діяльності. У той же час сучасні тенденції професійної освіти у Франції у її роботі охарактеризовані побіжно, тому даний аспект у нашій роботі потребував подальшого інформаційно-джерельного дослідження, доопрацювання та висвітлення. В. Джозеф (2024) у своїй роботі досить чітко окреслив перспективи впровадження європейських пріоритетів у сфері професійної освіти та навчання у Франції: забезпечення гнучкості, інноваційності, привабливості, інклюзивності та якості національної професійної освіти та навчання. У той же час, невирішеною частиною загальної проблеми, якій присвячена ця праця, є саме сучасні тенденції забезпечення якості професійної освіти у Франції.

Мета: виявити і схарактеризувати сучасні тенденції забезпечення якості професійної освіти у Франції, а також з'ясувати можливості їх врахування у вітчизняній практиці забезпечення якості професійної (професійно-технічної) освіти.

Методи: вивчення наукових джерел, законодавчих, нормативно-правових документів, емпіричних даних щодо забезпечення якості професійної освіти у Франції – для виявлення стану проблеми дослідження; теоретичний аналіз

і синтез, узагальнення поглядів щодо досліджуваної проблеми – для визначення основних тенденцій забезпечення якості професійної освіти у Франції, формулювання висновків.

Результати та обговорення. Оскільки реформа 2018 року зробила акцент на прозорості та ефективності через нові зобов'язання для всіх постачальників навчальних послуг, які використовують взаємні фонди для інформування та моніторингу своїх навчальних заходів, у Франції можна спостерігати ряд нових тенденцій у забезпеченні якості професійної освіти та навчання. Як відомо, флагманом системи забезпечення якості для постачальників навчальних послуг є сертифікація «Qualiopi», створена Міністерством Міністерством праці Франції. Сертифікація має подвійну роль: гарантувати якість навчальної пропозиції та її прозорість як для компаній (що сприяють навчальним заходам для своїх співробітників), так і для бенефіціарів. Знак якості Qualiopi присвоюється на 3 роки органами сертифікації, акредитованими або уповноваженими Французьким комітетом з акредитації (Comité français d'accréditation, Cofrac), відповідно до національної референтної системи, що охоплює сім критеріїв: пропозиція навчання є публічно доступною та доступною для всієї аудиторії; пропозиція навчання адаптована до цільової групи бенефіціарів; учні отримують підтримку на кожному етапі навчального процесу; привабливе та сприятливе навчальне середовище; підготовка вчителів; зв'язки з місцевою економікою; та постійне вдосконалення послуг) та 32 показники, що забезпечують для всіх постачальників однакові стандарти якості. Компетенції, відповідно до законодавства, також можуть визнавати органи сертифікації (instances de labellisation). Навчальні заклади або фізичні особи подають запит до органу сертифікації, підписують з цим органом контракт та проходять два аудити протягом терміну дії маркування для моніторингу та поновлення. Усі навчальні організації, включаючи центри навчання учнів, повинні мати сертифікат якості, якщо навчання, яке вони пропонують, фінансується за рахунок державних та взаємних фондів. Щодо початкової професійної освіти (IVET), постачальники, які подають заявку на отримання або поновлення маркування «Lycée des métiers» (професійний ліцей), повинні визначити та створити

організаційну структуру, що відповідає критеріям якості відповідно до інструменту «Qualéduc», який використовується для самооцінки та постійного вдосконалення державних закладів IVET.

«France Competences» – це орган управління та моніторингу впровадження професійної освіти та фінансово-відповідальний за якість професійної підготовки та навчання. Він оцінює дії, що здійснюються операторами кваліфікації, динаміку витрат, а також може попереджати державу про можливі збої та контролює впровадження заходів щодо якості. Методологія, що використовується для процесів сертифікації, сама по собі є механізмом забезпечення якості. Наприклад, міністерства розробляють стандарти для професійних дипломів консультиуючись із професіоналами/експертами, визначають положення про експертизу, нагороджують дипломами, пропонують різні види навчання у своїх установах, наймають, навчають та платять вчителям, стежать за якістю навчання та звітів про результати та використовувані ресурси. Необхідність акредитації або визнання навчальної організації органом, що видає сертифікат, розглядається як важливий елемент якості. Державна марка (лейбл) Qualiopi присуджується або сертифікуючим органом, акредитованим Французьким комітетом з акредитації (Cofrac), або 8 органами, акредитованими (за період 2023-2025) «France Compétences» (Cedefop, 2024).

У контексті реалізації французького Національного плану інновацій варто зазначити, що відбулись зміни стосовно персонального навчального рахунку (CPF), який використовується для фінансування сертифікаційного навчання, оцінювання навичок або підтримки VAE: регулювання підготовки кадрів було посилено завдяки введенню закону про боротьбу із образливою комерційною рекламою та шахрайством, прийнятого у грудні 2022 року. Станом на 2022 рік державний орган Caisse des Dépôts, який керує схемою CPF, запровадив низку регуляторних заходів для кращого контролю за пропозицією навчання, зареєстрованою на маркетплейс-платформі CPF. Суворіший контроль за зареєстрованими постачальниками навчальних послуг скоротив їхню кількість з понад 25 500 у 2019 році до менш ніж 15 000 до кінця 2023 року. Серед

найважливіших регуляторних заходів, вжитих для очищення каталогу навчальних програм, що відповідають вимогам CPF, є вимога, введена у 2022 році, щодо отримання навчальними організаціями акредитації від сертифікатора, відповідального за надання професійної кваліфікації. Крім того, постачальники навчальних послуг зобов'язані отримати сертифікацію якості за допомогою сертифіката якості Qualiopi. Також, France Competences, яка відповідає за Спеціальний довідник (Répertoire spécifique), провела значне оновлення цього довідника, що призвело до не продовження дії значної частини сертифікатів, раніше перелічених у ньому. У грудні 2023 року було опубліковано постанову про застосування цього закону, метою якої, зокрема, є визначення максимального рівня субпідряду навчальних курсів, що продаються на платформі CPF постачальниками послуг з навчання. Щодо знаку якості Qualiopi для сертифікації постачальників послуг з навчання, постанова, прийнята у травні 2023 року, містить низку заходів, спрямованих на посилення забезпечення якості системи сертифікації. Зокрема, вона визначає процедуру, якої повинні дотримуватися аудитори під час аудиту навчальних організацій, що подають заявку на знак – початковий аудит, наступний аудит та наглядовий аудит – а також гармонізацію аудиторських практик між органами сертифікації (Joseph, 2024).

Додамо, що інструмент забезпечення якості в професійній освіті та навчанні «Qualéduc» розроблений відповідно до принципів та методології, запропонованої «EQAVET» (Європейською системою забезпечення якості у професійній освіті та навчанні) з метою встановлення та посилення механізмів забезпечення якості в первинній освіті та навчанні. Він існує в управлінні школами, є невід'ємною частиною реформ освіти, а також використовується для маркування якості професійно-технічних навчальних закладів (професійно-технічних училищ, професійних технікумів), кампусів професійних та кваліфікаційних навчань (ці кампуси об'єднують середню та вищу професійну освіту (VET), дослідницькі центри та компанії, щоб зміцнити зв'язок між освітою та бізнесом, і зробити VET одним з провідних напрямків навчання, тобто це французька ініціатива, що представляє собою нову модель організації професійної освіти та

підготовки кваліфікованих кадрів), кампусів досконалості та знаку якості EDUFORM для провайдерів, що пропонують програми професійної підготовки для дорослих. Позитивно-тенденційним видається той факт, що посібник з Qualéduc, який був виданий у 2020 році, включає 31 тематичну область, що торкаються реформи професійно-освітнього шляху у старшій середній школі, методів навчання, педагогіки та шкільного середовища (Cedefop, 2022).

Нагадаємо, що у рамках системи EQAVET з метою забезпечення якості професійної освіти і навчання (ПОН) було запропоновано методологію, що ґрунтується на: 1) циклі якості (PDCA Cycle), котрий складається з чотирьох фаз (постановка цілей та стратегічне планування; правила і регламент впровадження, постійний моніторинг та вимірювання результатів, відповідно до наперед визначених цілей; аналіз чинників, що сприяють якості та управлінню змінами з урахуванням досягнутих результатів; контроль – починає новий цикл постійного вдосконалення, а отже нове стратегічне планування та постановка цілей, адаптовані до нових розробок; 2) критеріях якості та орієнтовних дескрипторах для кожної фази циклу; 3) загальних показників для оцінювання цілей, методів, процедур та результатів навчання.

Крім того, зазначимо, що у розширеній версії визначення Центру «CEDEFOP» поняття «забезпечення якості» йдеться про «види діяльності, що включають планування, впровадження, оцінювання, звітування та покращення якості, які здійснюються, щоб гарантувати, що уся освіта та навчання (зміст програм, навчальні плани, результати оцінювання та підтвердження результатів навчання, тощо) відповідають вимогам якості, яких очікують зацікавлені сторони». Більше того, європейська базова рамка забезпечення якості професійної освіти і навчання розроблена для сприяння покращенню професійної освіти і навчання в ЄС, надаючи органам влади спільні інструменти для управління якістю. Для ілюстрації характеру забезпечення якості вона використовує поняття «циклу якості», що містить чотири окремі етапи процесу забезпечення якості: планування (постановка чітких і реальних цілей), впровадження (визначення необхідної структури для досягнення цілей), оцінювання (розробка механізмів збору та оцінки інформації на предмет

досягнення цілей) та перегляд (оцінка результатів та внесення необхідних поправок чи змін). Таким чином, можна помітити, що у ній багато схожого із «Навчальним циклом Колба», відомого із теорії навчання. Ці етапи умовно «вклинюються» один в один, тобто результати одного визначають дії іншого. Водночас, вони також є відокремленими етапами в часових рамках і це визначає особливості збору даних (Системи оцінювання якості, 2018).

Варто також додати, що знак «EDUFORM» – це процес оцінки якості, доступний для державних та приватних установ безперервної (продовжувальної) професійно (професійно-технічної) та освіти і навчання (Continuing vocational education and training – CVET), які пропонують професійну освіту та навчання, програми стажування (підмайстрів) та VAE (validation of acquired experience) для отримання професійної кваліфікації, що присвоюється Міністерством освіти, молоді та спорту. Валідація набутого досвіду (VAE) – це процедура, яка дозволяє визнати та сертифікувати знання та навички, здобуті в процесі роботи, волонтерства або інших видів професійної діяльності. Вона дає можливість особам отримати частину або повну професійну кваліфікацію, наприклад диплом або сертифікат, без проходження традиційного навчання. Знак «EDUFORM» видається міністерством на 3 роки після національного аудиту маркування та позитивної рекомендації національного комітету з маркування. Він забезпечує видимість пропозиції навчання для бенефіціарів та автоматичне присвоєння сертифіката «Qualiopi», виданого Міністерством праці Франції.

Рада з оцінювання шкіл (Conseil d'évaluation de l'école), створена у 2020 році, діє як незалежний державний орган для забезпечення узгодженості між національними та міжнародними оцінюваннями в освіті. Вона розробляє методологічну основу для самооцінювання та зовнішнього оцінювання шкіл (включаючи професійно-технічні училища) та складає узагальнений звіт про різні вправи з оцінювання досягнень учнів, систем освіти та установ. У секторі вищої освіти програми відповідають Болонському процесу та системі кредитів ECTS. Розробка та оновлення навчальних програм і кваліфікацій, що надаються різноманітними установами (університетами та іншими державними чи приватними вищими

навчальними закладами та технологічними інститутами), має внутрішній механізм забезпечення якості. Забезпечення якості було посилено шляхом закріплення в законодавстві ролі різних комітетів, з якими слід консультиватися під час розробки, оновлення або видалення кваліфікацій вищої освіти, зареєстрованих законом у Національному реєстрі професійних кваліфікацій (RNCP, Répertoire National des Certifications Professionnelles), державному реєстрі, який містить інформацію про професійні кваліфікації та дипломи, визнані у Франції. Кваліфікації, внесені до RNCP, мають статус державних і визнаються по всій країні та в Європі.

Оскільки реформа системи безперервного навчання та професійної підготовки у Франції була спрямована на підвищення прозорості та ефективності системи, то вона запровадила нові зобов'язання для всіх постачальників послуг навчання, які використовують взаємні фонди, для інформування та моніторингу своїх навчальних заходів. Тепер усі постачальники послуг професійно-технічної освіти (включаючи центри професійної підготовки та фізичних осіб), які пропонують навчання, що призводить до набуття нових компетенцій, повинні пройти сертифікацію якості, якщо вони проводять навчальні заходи, що фінансуються за рахунок державних або об'єднаних коштів. Такі форми навчання встановлюються законодавством: навчальні заходи, аудит навичок, процеси VAE та професійне навчання.

З 2019 року включення сертифікатів до національного реєстру професійних кваліфікацій (repertoire national des certifications professionnelles, RNCP) та спеціалізованого (спеціального) реєстру акредитацій та сертифікатів для кваліфікацій (répertoire spécifique des certifications et des habilitations, RS) здійснюється France compétences (Французьким відділом компетенцій) та його комісією з сертифікації. Усі сертифікати RNCP пов'язані з рівнем кваліфікації (рівні 3-8 Європейської кваліфікаційної рамки) та структуровані за одиницями/блоками компетенцій. У 2023 році, наприклад, понад 4500 сертифікатів були у списку RNCP та вважались «активними», тобто такими, що відповідають процесу реєстрації та оцінюються (Cedefop, 2024). При цьому, в результаті підвищених вимог до реєстрації, вилучення застарілих кваліфікацій та

реструктуризації кваліфікацій вищої освіти кількість активних кваліфікацій у RNCP зменшилася з 10 000 у попередній системі до приблизно 5 000 (Cedefop, 2022).

France compétences контролює забезпечення якості професійної освіти та навчання через національну систему кваліфікацій та впровадження механізмів якості для включення кваліфікацій до RNCP та RS. Він поглинув функції та обов'язки національного референтного центру забезпечення якості, який відповідає за функціонування RNCP з 2014 року. На сьогодні, незалежно від навчального шляху або процесу, що використовується для отримання професійної кваліфікації чи сертифіката, його включення до RNCP та спеціального реєстру є ознакою загальнонаціонального визнання актуальності ринку праці та якості певної кваліфікації. Процес реєстрації, що відбувається після отримання згоди міжвідомчих консультативних комітетів (МКК), забезпечує узгодженість між кваліфікаціями, виданими різними міністерствами в одному професійному секторі.

Крім того, кваліфікації, видані іншими державними або приватними органами, можуть бути зареєстровані на вимогу після перевірки сертифікаційним комітетом, створеним у рамках Комісії з професійної сертифікації Франції (Commission de la certification professionnelle), де разом працюють представники міністерств, регіональних рад з освіти та соціальних партнерів. Для реєстрації на вимогу застосовується дев'ять критеріїв: 1) достатня кількість робочих місць за цільовою професією; 2) аналіз впливу з точки зору забезпечення доступу або повторного виходу на ринок праці та стосовно інших кваліфікацій у подібних або споріднених професіях; 3) якість кваліфікації, оцінювання та професійних стандартів; 4) забезпечення процедури моніторингу для всіх оціночних тестів; 5) врахування всіх правових та регуляторних обмежень; 6) доступність кваліфікації через VAE; 7) узгодженість між одиницями/блоками компетенцій даної кваліфікації та використаними методами оцінювання; 8) де це можливо, узгодженість (часткової або повної) еквівалентності з аналогічними кваліфікаціями, що пропонуються на тому ж рівні, та з їхніми відповідними блоками компетенцій; 9) для галузевих кваліфікацій (CQPs), участь спільних комітетів з питань

зайнятості та професійного навчання у розробці або затвердженні кваліфікаційних стандартів. Максимальний термін реєстрації становить 5 років (три роки для кваліфікацій, що швидко змінюються або розвиваються), щоб пропозиція навчання відповідала потребам економіки. У той же час, сертифікаційні органи повинні надавати, принаймні кожні 2 роки, статистичні дані про професійну інтеграцію власників кваліфікацій RNCP та інформувати France compétences про будь-які завдання/обов'язки з навчання, оцінювання або присудження, які вони делегують іншим організаціям (Cedefop, 2022).

У контексті тематики нашої статті, квінтесенцією буде зазначити, що у Франції Міністерством праці на національному рівні здійснюється прогнозування потреб у навичках, головним чином через Директорат досліджень, навчання та координації статистики (Direction de l'animation de la recherche, des études et des statistiques, Dares), а також France Stratégie, автономною установою при Прем'єр-міністрі. Міністерство праці частково фінансує дослідження на галузевому та регіональному рівнях через контракти на перспективні дослідження. У 2021 році France Stratégie та Dares спільно провели прогнозування потреб у навичках та динаміки робочих місць, навчання та кваліфікацій, необхідних на ринку праці до 2030 року. Завдяки своїй участі в мережі зайнятості та навичок (réseau emplois compétences, REC), якою керує France Stratégie, держава, соціальні партнери, регіони та обсерваторії професійних галузей спільно працюють над потребами в робочих місцях та прогнозуванням навичок. France compétences сприяє визначенню та аналізу потреб у навичках у цих секторах, публікуючи та просуваючи роботу обсерваторій з питань професій та кваліфікацій, що керуються професійними галузями (observatoires prospectifs des métiers, et des qualifications, OPMQ); щороку вона встановлює перелік нових або швидкозмінних професій (métiers émergents ou en forte évolution).

Після реформи 2018 року щодо управління та фінансування безперервного навчання та професійного навчання у Франції був створений новий орган – оператори з розвитку навичок (Opérateur de Compétences, OPCO), яким керують соціальні партнери. Представники держави (Міністерства праці) входять до їхніх рад та підписують з ними угоди щодо цілей та ресурсів

(Cedefop, 2023). Оператори з розвитку навичок підтримують прогнозування потреб на ринку праці, допомагаючи компаніям та професійним секторам будувати перспективне управління робочими місцями та навичками, допомагаючи професійним галузям у розробці кваліфікацій. Вони надають підтримку компаніям у плануванні навчання учнів та допомагають малим та середнім підприємствам визначити свої потреби у навичках та навчанні. Регіональні обсерваторії зайнятості та навчання забезпечують регіональні системи для аналізу та дослідження взаємозв'язку між зайнятістю, навчанням та вимогами до кваліфікації. Використовуючи дані, надані національними та регіональними зацікавленими сторонами у сфері професійної освіти та навчання, вони проводять дослідження та надають експертизу для прогнозування економічних змін та навичок у майбутньому. Вони зосереджуються на потребах у навчанні, тенденціях у сфері зайнятості; зв'язках між зайнятістю та навчанням; галузевих підходах, професійній мобільності та економічному розвитку (Cedefop, 2022).

Висновки. Отже, освітні реформи у Франції, запроваджені в останні роки, сприяли зміцненню рамки забезпечення якості професійної освіти, а також загальної національної системи кваліфікації. Флагманом системи забезпечення якості для постачальників навчальних послуг є сертифікація «Qualiopi», створена Міністерством Міністерством праці Франції. Методологія, що використовується «France Competences» для процесів сертифікації, сама по собі є механізмом забезпечення якості. У 2023 році понад 4500 сертифікатів були у списку RNCP та вважались «активними», тобто такими, що відповідають процесу реєстрації та оцінюються. З іншої сторони, в результаті підвищених вимог до реєстрації, вилучення застарілих кваліфікацій та реструктуризації кваліфікацій вищої освіти кількість активних кваліфікацій у RNCP зменшилася з 10 000 у попередній системі до приблизно 5 000 у нинішній. Суворіший контроль за зареєстрованими на маркетплейс-платформі CPF постачальниками навчальних послуг скоротив їхню кількість з понад 25 500 у 2019 році до менш ніж 15 000 до кінця 2023 року. Після реформи 2018 року щодо управління та фінансування безперервного навчання та професійного навчання у Франції був створений новий орган –

оператори з розвитку навичок (Opérateur de Compétences, OPCO). Посібник з Qualéduc, який був виданий у 2020 році, включає 31 тематичну область, що торкаються реформи професійно-освітнього шляху у старшій середній школі, методів навчання, педагогіки та шкільного середовища. Позитивно-тенденційним також видається той факт, що французьким Міністерством праці на національному рівні для майбутнього формування кваліфікацій професійно-технічної освіти здійснюється прогнозування потреб у навичках, головним чином через Директорат досліджень, навчання та

координації статистики, а також France Stratégie, автономною установою при Прем'єр-міністрі, що значно сприяє покращенню забезпечення якості професійної освіти та підготовки у Франції. Таким чином, дескриптори рівнів, які відображають національну специфіку Франції та прогнозування потреб у навичках є тими системоелементами позитивного іноземного досвіду забезпечення якості професійної освіти і навчання у Франції, які опціонально можуть виступати перспективними напрямками подальших наукових досліджень та праксису удосконалення професійної освіти в Україні.

Список посилань:

Крячко, В. І. (2025). Сучасні методи оцінювання якості професійної освіти і підготовки у країнах Європейського Союзу. Інноваційна професійна освіта. 1(22), 54-59. Розвиток професійної освіти в умовах війни, повоєнного відновлення та євроінтеграції України: матеріали XIX Всеукраїнської науково-практичної (звітної) конференції Інституту професійної освіти НАПН України. В.О. Радкевич (Ред.), М.А. Пригодій (Ред.). ІПО НАПН України. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2025.1.22.54-59>

Попель, Н. (2022). Система професійної освіти у Франції. Scientific Collection «InterConf+», (20(105), 137–142. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.04.2022.012>

Радкевич В. О. (Ред.), Пуховська Л. П., Бородієнко О. В. (Ред.), Радкевич О. П., та ін. (2018). Системи оцінювання якості професійної освіти і навчання в країнах Європейського Союзу: монографія. Полісся.

Cedefop, & Centre for the Development of Information on Continuing Training (Centre Inffo). (2023). Vocational education and training in Europe – France: system description. In Cedefop, & ReferNet. (2024). Vocational education and training in Europe: VET in Europe database – detailed VET system descriptions [Database]. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/france-u3>

Cedefop (2023). European Inventory of National Qualifications Frameworks 2022 – France. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/france-european-inventory-nqfs-2022>

Cedefop (2022). Vocational education and training in France: short description. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/204196>

EQF – Європейська рамка кваліфікацій. <https://nqa.gov.ua/blog/eqf-evropejska-ramka-kvalifikacij-ce-osnova-na-akij-buduetsa-vsa-sistema-kvalifikacij/>

France. <https://www.cedefop.europa.eu/it/countries/france#1>

French education system: vocational schools, colleges, IUTs <https://gogofrance.com/en/blog/vocational-schools-in-france/>

Joseph, V. (2024). Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: France. Cedefop Refernet thematic perspectives. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/implementing-european-priorities-vet-france-2024>

Переклад і транслітерація

Kryachko, V. I. (2025). Suchasni metody otsiniuvannia yakosti profesiinoi osvity i pidhotovky u krainakh Yevropeiskoho Soiuzu [Modern methods of assessing the quality of vocational education and training in the countries of the European Union]. Innovatsiina profesiina osvita [Innovative professional education], 1(22), 54-59. Rozvytok profesiinoi osvity v umovakh viiny, povoiennoho vidnovlennia ta yevrointehratsii Ukrainy: materialy XIX Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi (zvitnoi) konferentsii Instytutu profesiinoi osvity

NAPN Ukrainy [Development of vocational education in the conditions of war, post-war reconstruction and European integration of Ukraine: materials of the XIX All-Ukrainian scientific and practical (reporting) conference of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine]. Radkevych V. (Red.), Pryhodi M. (Red.). IVE of the NAES of Ukraine. <https://doi.org/10.32835/2786-619X.2025.1.22.54-59>

Popel, N. (2022). Systema profesiinoi osvity u Frantsii [The vocational education system in France]. Scientific Collection «InterConf+», (20(105), 137–142. <https://doi.org/10.51582/interconf.19-20.04.2022.012>

Radkevych V. (Red.), Pukhovska L., Borodiienko O. (Red.), Radkevych O., ta in. (2018) Systemy otsiniuvannia yakosti profesiinoi osvity i navchannia v krainakh Yevropeiskoho Soiuzu: monohrafiia [Systems for assessing the quality of vocational education and training in the countries of the European Union: monograph]. Polissia.

Cedefop, & Centre for the Development of Information on Continuing Training (Centre Inffo). (2023). Vocational education and training in Europe – France: system description. In Cedefop, & ReferNet. (2024). Vocational education and training in Europe: VET in Europe database – detailed VET system descriptions [Database]. <https://www.cedefop.europa.eu/en/tools/vet-in-europe/systems/france-u3>

Cedefop (2023). European Inventory of National Qualifications Frameworks 2022 – France. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/france-european-inventory-nqfs-2022>

Cedefop (2022). Vocational education and training in France: short description. Luxembourg: Publications Office of the European Union. <http://data.europa.eu/doi/10.2801/204196>

EQF – Yevropeiska ramka kvalifikatsii [European Qualifications Framework]. <https://nqa.gov.ua/blog/eqf-evropejska-ramka-kvalifikacij-ce-osnova-na-akij-buduetsa-vsa-sistema-kvalifikacij/>

France. <https://www.cedefop.europa.eu/it/countries/france#1>

French education system: vocational schools, colleges, IUTs <https://gogofrance.com/en/blog/vocational-schools-in-france/>

Joseph, V. (2024). Implementing European priorities in VET: making national VET agile, flexible, innovative, attractive, inclusive and quality-assured: France. Cedefop Refernet thematic perspectives, 12–13 p. <https://www.cedefop.europa.eu/en/country-reports/implementing-european-priorities-vet-france-2024>

DOI: <https://doi.org/10.32835/2707-3092.2025.31.21-30>

MODERN TRENDS IN QUALITY ASSURANCE OF VOCATIONAL EDUCATION AND TRAINING IN FRANCE

Volodymyr Kryachko

PhD in Sociology, Senior Research Scientist of the Department of Foreign Systems of Vocational Education of the Institute of Vocational Education of the National Academy of Educational Sciences of Ukraine, <https://orcid.org/0000-0002-2869-7490>, e-mail: volodymyr.kryachko@gmail.com

Abstract

Relevance of the article is explicated via the need to study, identify and analyze the modern trends in ensuring the quality of vocational education and training in France in order to take them into account when creating the evaluative tools for assessing the quality of vocational education in Ukraine, which can be based on evaluators, methods and criteria for assessing the quality of vocational education and training in France.

The goal was to identify and characterize the main modern trends in ensuring the quality of vocational education and training in France, as well as to clarify the possibilities of their consideration in the Ukrainian practice of ensuring the quality of vocational education in Ukraine.

The methods included the study of scientific sources, legislative, regulatory and legal documents, empirical data on ensuring the quality of vocational education and training in France – to identify the state of the research problem;

theoretical analysis and synthesis, generalization of views on the research problem – to determine the main trends in ensuring the quality of vocational education and training in France, as well as to form the conclusions.

The results were based on the analysis of modern legislative, regulatory and legal documents, scientific and information sources, the main modern trends, features, criteria and methods of ensuring the quality of vocational education and training in France.

Conclusions. The main current trends in quality assurance of vocational education and training in France are explicated: the educational reforms in France implemented in recent years have contributed to strengthening the quality assurance framework for vocational education and training, as well as the overall national qualifications system; the flagship of the quality assurance system for training providers is the “Qualiopi” certification, created by the French Ministry of Labor; the methodology used by “France Competences” for certification processes is itself a quality assurance mechanism; stricter control over training providers registered on the CPF marketplace platform has reduced their number from over 25,500 in 2019 to less than 15,000 by the end of 2023; as a result of increased registration requirements, the withdrawal of obsolete qualifications and the restructuring of higher education qualifications, the number of active qualifications in the RNCP has decreased from 10,000 in the previous system to around 5,000 in the current one; following the 2018 reform of the management and financing of continuing education and vocational training in France, a new body Skills operators (OPCO) was created; the French Ministry of Labour carries out a national forecasting of skills needs for the future development of vocational qualifications, which significantly contributes to improving the quality assurance of vocational education and training in France.

Keywords: *trends, quality, vocational education, training, France.*

Стаття надійшла до редакції: 11 Березня 2025

Прийнято до друку: 03 Липня 2025